

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Предметна (циклова) комісія викладачів іноземних мов

*Методичні рекомендації
щодо підготовки та проведення занять з дисципліни
«Іноземна мова» (англійська, німецька)*

Мукачево 2024

УДК 373.5.016:811.111:81.112.2(072)

*Розглянуто та рекомендовано до друку Методичною радою
Відокремленого структурного підрозділу
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»
протокол №1 від 29.08.2024
Розглянуто та схвалено
на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів іноземних мов
Відокремленого структурного підрозділу
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»
протокол №1 від 29.08.2024*

Укладачі:

М. І. Гала – викладачка німецької мови вищої категорії, старший викладач
Н. В. Фийса – викладачка англійської мови вищої категорії, викладач-методист

Рецензент

Н. О. Герцовська – к. філол. н., доцент кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання МДУ.

M54

Методичні рекомендації щодо підготовки та проведення занять з дисципліни «Іноземна мова» (англійська, німецька) для здобувачів спеціальності 013 Початкова освіта, 012 Дошкільна освіта, 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка ОПС Фаховий молодший бакалавр/ Укладачі М. І. Гала, Н. В. Фийса – Мукачєво: ВСП «ГПФК МДУ», 2025. –31с. (1,66 др. арк.).

Методичні рекомендації визначають завдання вивчення іноземних мов у реалізації мети фахової передвищої освіти, компетентнісний потенціал дисципліни «Іноземна мова» у системі підготовки майбутнього фахівця, дано програму навчальної дисципліни (розмовні теми та граматика), окреслено шляхи підвищення ефективності заняття з іноземної мови, запропоновано опис найбільш ефективних практик при організації дистанційного навчання, визначено форми оцінювання з навчальної дисципліни, дано перелік підручників, за якими здійснюється навчання, та онлайн-ресурсів для організації дистанційного навчання. Адресовано викладачам іноземних мов.

Зміст

Вступ.....	4
Завдання вивчення іноземних мов у реалізації мети фахової передвищої освіти.....	5
Компетентнісний потенціал дисципліни «Іноземна мова».....	7
Програма навчальної дисципліни.....	10
Шляхи підвищення ефективності заняття іноземної мови.....	14
Організація дистанційного навчання іноземних мов.....	21
Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.....	25
Література.....	27
Безкоштовні онлайн-ресурси для організації дистанційного навчання.....	29

Вступ

З розвитком процесів глобалізації, розширенням сфери міжнародного спілкування, інтенсифікацією міжкультурних обмінів, розвитком інтернаціонального туризму, активізацією ділових стосунків із закордонними партнерами знання іноземних мов на початку XXI століття є життєвою необхідністю для фахівця у будь-якій галузі. Саме тому в сучасній системі освіти володіння здобувачами принаймні однією з іноземних мов розглядається як одне з пріоритетних завдань.

Метою вивчення іноземних мов у закладах фахової передвищої освіти є практичне володіння іноземною мовою здобувачами для використання її у спілкуванні під час вирішення побутових, навчальних та соціокультурних завдань, для пізнання, самореалізації та соціальної адаптації в полікультурному світі, підвищення своєї конкурентоспроможності під час економічної та соціальної євроінтеграції. Вивчення іноземних мов у ВСП «ГПФК МДУ» спрямоване на реалізацію Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти та подолання викликів, зумовлених особливостями освітнього процесу в сучасних умовах. Викладання дисципліни «Іноземна мова» здійснюється на основі програми, що укладена викладачами предметної (циклової) комісії іноземних мов відповідно до Типової освітньої програми профільної середньої освіти закладів освіти, що здійснюють підготовку молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти (№570 від 01.06.2018), Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом МОН від 20.04.2018 № 407 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 № 1493) та на основі Навчальних програм з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10-11 класи (№1407 від 19.09.2017).

Варіативність та особистісна орієнтація сучасної освіти зазнають змін у теорії та методиці навчання іноземної мови, у технологіях навчання. Зростає питома вага методик, які сприяють формуванню практичних навичок пошуку й аналізу інформації, самонавчанню, самоорганізації, досвіду відповідального вибору та поведінки, становленню ціннісних орієнтирів. Вміння урізноманітнювати форми роботи для досягнення кращих результатів є одним із елементів майстерності сучасного викладача іноземної мови. Одним із найважливіших його завдань є ефективна організація заняття з метою набуття здобувачами високого рівня комунікативної компетентності. Метою методичних рекомендацій є надання методичної допомоги при підготовці та проведенні занять з іноземної мови. Адресовано викладачам іноземних мов.

Завдання вивчення іноземних мов у реалізації мети фахової передвищої освіти

Опанування іноземної мови в сучасному світі – це один з важливих компонентів у житті успішної людини. Знання іноземної мови є необхідним, тому що це знання дає нові можливості у спілкуванні, навчанні і у сфері професійного розвитку.

Оволодіння іноземною мовою – це творчий і цікавий процес, який розвиває світогляд, дозволяє покращити логічне мислення, вміння виражати свої думки ясно і чітко.

Внаслідок глобальних змін в суспільному житті України, як і в інших країнах світу, змінилася роль іноземної мови в системі освіти. Із звичайної навчальної дисципліни іноземна мова перетворилася на один з базових елементів сучасної системи освіти, у засіб для досягнення професійної реалізації особистості.

Основними підходами до викладання іноземних мов в Україні, що базуються на європейському досвіді, є дотримання змісту Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти, уніфікація рівнів навчання в Україні та світі, відповідність сучасним європейським стандартам мовної освіти відповідно до дескрипторів, за якими визначають рівні володіння іноземною мовою (від A1 до C2); компетентісний підхід у навчанні іноземних мов, розвиток компетенцій у всіх чотирьох видах мовленнєвої діяльності (читанні, аудіюванні, письмі й говорінні); мінімізація використання рідної мови у процесі комунікації, інтерактивність навчання, динамічність та різноманітність завдань на занятті; максимальне залучення кожного здобувача у процес опанування мови; орієнтація на міжнародні екзамени з іноземної мови; чітко визначені критерії, за якими здійснюється оцінювання рівня володіння мовою; діяльнісно-орієнтований підхід, що зумовлює навчання матеріалу, максимально наближеного до реальних життєвих ситуацій та потреб користувачів; завдання з розвитку критичного мислення; зміна ролі викладача та впровадження педагогіки партнерства; активне використання мультимедійних засобів, аудіо- та відеоматеріалів, мережі Інтернет для створення мовленнєвого середовища для здобувачів, застосування сучасних пристроїв для пошуку та оброблення інформації; організація проєктної роботи здобувачів, застосування нестандартних і творчих завдань; залучення здобувачів до культурно-освітніх заходів, що проводяться іноземними мовами в позаурочний час.

Зміст навчання іноземних мов забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на основі взаємопов'язаного оволодіння іноземною мовою і культурою народу, що нею спілкується. Такий підхід зумовлює формування готовності здобувачів до

іншомовної міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою.

Завдання полягає у формуванні вмінь:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;
- ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

У процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції.

Освітня функція спрямована на:

- усвідомлення здобувачами значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі;
- оволодіння знаннями про культуру, історію, реальність та традиції країни виучуваної мови;
- залучення здобувачів до діалогу культур (рідної та іншомовної);
- розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою;
- усвідомлення значень мовних явищ, іншої системи понять, за допомогою якої сприймається дійсність;
- формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).

Виховна функція сприяє:

- формуванню у здобувачів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;
- розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві;
- емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;
- розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Розвивальна функція сприяє розвитку:

- мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;
- готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;
- потреби подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови;
- здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Компетентнісний потенціал дисципліни «Іноземна мова»

Провідним засобом реалізації зазначених цілей є компетентнісний підхід до організації навчання на основі ключових компетентностей як результату навчання.

Ключові компетентності

1 Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами

Компоненти

Уміння:

- використовувати українознавчий компонент в усіх видах мовленнєвої діяльності;
- засобами іноземної мови популяризувати Україну, українську мову, культуру, традиції, критично оцінювати їх.

Ставлення:

- гордість за Україну, її мову та культуру;
- розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземних мов;
- усвідомлення того, що, вивчаючи іноземну мову, ми збагачуємо рідну;
- готовність до міжкультурного діалогу.

2 Спілкування іноземними мовами

Реалізується через предметні компетентності.

3 Математична компетентність

Компоненти

Уміння:

- розв'язувати комунікативні та навчальні проблеми, застосовуючи логіко-математичний інтелект;
- логічно обґрунтовувати висловлену думку;
- використовувати математичні методи (графіки, схеми) для виконання комунікативних завдань.

Ставлення:

- готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних і навчальних проблем.

4 Основні компетентності у природничих науках і технологіях

Компоненти

Уміння:

- описувати іноземною мовою природні явища, технології, аналізувати та оцінювати їх роль у життєдіяльності людини.

Ставлення:

- інтерес до природи та почуття відповідальності за її збереження;
- розуміння глобальності екологічних проблем і прагнення долучитися до їх розв'язання за допомогою іноземної мови за допомогою іноземної мови.

5 Інформаційно-цифрова компетентність

Компоненти

Уміння:

- вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж;
- створювати інформаційні об'єкти іноземними мовами;
- спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ);
- застосовувати ІКТ для пошуку, обробки, аналізу та підготовки інформації відповідно до поставлених завдань.

Ставлення:

- готовність дотримуватись авторських прав та мережевого етикету.

6 Уміння вчитися впродовж життя

Компоненти

Уміння:

- визначати комунікативні потреби та цілі під час вивчення іноземної мови;
- використовувати ефективні навчальні стратегії для вивчення мови відповідно до власного стилю навчання;
- самостійно працювати з підручником, шукати нову інформацію з різних джерел та критично оцінювати її;
- організовувати свій час і навчальний простір;
- оцінювати власні навчальні досягнення.

Ставлення:

- сміливість у спілкуванні іноземною мовою;
- подолання власних мовних бар'єрів;

- відповідальність за результати навчально-пізнавальної діяльності;
- наполегливість;
- внутрішня мотивація та впевненість в успіху.

7 Ініціативність і підприємливість

Компоненти

Уміння:

- ініціювати усну, писемну, зокрема онлайн взаємодію іноземною мовою для розв'язання конкретної життєвої проблеми;
- генерувати нові ідеї, переконувати в їх доцільності та об'єднувати однодумців задля втілення цих ідей у життя;
- презентувати себе і створювати тексти (усно і письмово) іноземною мовою, які сприятимуть майбутній кар'єрі.

Ставлення:

- дотримання етичної поведінки під час розв'язання життєвих проблем;
- комунікабельність та ініціативність;
- ставлення до викликів як до нових можливостей;
- відкритість до інновацій;
- креативність.

8 Соціальна та громадянська компетентності

Компоненти

Уміння:

- формулювати власну позицію;
- співпрацювати з іншими для досягнення визначеного результату, спілкуючись іноземною мовою;
- розв'язувати конфлікти у комунікативних ситуаціях;
- переконувати, аргументувати, досягати взаєморозуміння/ компромісу у ситуаціях міжкультурного спілкування;
- переконувати засобами іноземної мови у важливості дотримання прав людини;
- критично оцінювати інформацію з різних іншомовних джерел.

Ставлення:

- толерантність у спілкуванні з іншими;
- про активність в утвердженні демократичних цінностей;
- усвідомлення необхідності володіння іноземними мовами для підвищення власного добробуту;

9 Обізнаність та самовираження у сфері культури

Компоненти

Уміння:

- висловлювати іноземною мовою власні почуття, переживання і судження щодо творів мистецтва;
- порівнювати та оцінювати мистецькі твори та культурні традиції різних народів.

Ставлення:

- усвідомлення цінності культури для людини і суспільства;
- повага до багатства і розмаїття культур.

10 Екологічна грамотність і здорове життя

Компоненти

Уміння:

- розвивати екологічне мислення під час опрацювання тем, текстів, новин, комунікативних ситуацій, аудіо- та відеоматеріалів;
- розробляти, презентувати та обґрунтовувати проекти, спрямовані на збереження довкілля;
- пропагувати здоровий спосіб життя засобами іноземної мови.

Ставлення:

- сприймання природи як цілісної системи;
- готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища;
- відповідальне ставлення до власного здоров'я та безпеки

Програма навчальної дисципліни

Програма з іноземних мов містить низку тем і питань, що безпосередньо пов'язані з проблематикою інтегрованих змістових ліній: «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я та безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність» знаходять свою реалізацію в тематиці навчального матеріалу та характері завдань. Програма не обмежує смислове та лінгвістичне наповнення інтегрованих змістових ліній, а лише пропонує орієнтовні шляхи їх реалізації. Викладачі можуть наповнити новим міжпредметним змістом й інші теми, створювати альтернативні можливості для поєднання різних знань та умінь, а також навчальних методів з метою формування ключових життєвих компетентностей та досягнення цілісності навчальної програми й освітнього процесу відповідно до потреб. Програма не обмежує самостійність та творчу ініціативу викладачів, передбачаючи гнучкість у виборі та розподілі навчального матеріалу відповідно до потреб здобувачів та обраних засобів навчання.

Особистісна сфера спілкування.

Тема 1. Я, моя родина, мої друзі.

Іноземна мова – мова ділового спілкування. Роль іноземної мови у сучасному житті суспільства . Про себе. Персональна інформація. Моя сім'я.

Батьки і діти. Житлові умови сім'ї. Я і мої друзі, пріоритети у спілкуванні. Особистість та її якості.

Тема 2. Дозвілля і спорт.

Моє хобі. Розмаїття захоплень. Спорт – шлях формування характеру. Роль спорту в житті особистості та суспільства. Спорт у моєму житті.

Тема 3. Харчування.

Українська національна кухня. Національна кухня Великобританії. Рецепт улюбленої страви.

Тема 4. Природа та погода.

Природні катаклізми та їх наслідки. Охорона навколишнього середовища. Вплив погоди на здоров'я та настрої.

Публічна сфера спілкування.

Тема 1. Наука і технічний прогрес.

Сучасні засоби комунікації та інформації. Масс-медіа. Газети і журнали – важливе джерело інформації. Телебачення – за і проти. Кіно. Мій улюблений фільм. Роль Інтернету в сучасному житті. Внесок українських вчених у розвиток науки і техніки.

Тема 2. Мистецтво, живопис.

Мистецтво. Шедеври живопису. Українські митці, яких знає світ. Відвідування музею, виставки або галереї. Мистецтво. Видатні митці.

Тема 3. Україна.

Адміністративний та політичний устрій України. Київ – столиця України. Державні свята України. Визначні постаті в історії України. Система освіти України. Заклади освіти. Коледж, в якому я навчаюся. Охорона здоров'я в Україні. Візит до лікаря. Здорова людина – здорова держава.

Тема 4. Країни виучуваної мови. Великобританія/Німеччина.

Географічне положення Великобританії/Німеччини. Клімат Великобританії/Німеччини. Економіка Об'єднаного Королівства / Німеччини. Державний устрій Великобританії/Німеччини. Символи складових частин країни. Лондон – столиця Великобританії/ Берлін- столиця ФРН. Визначні місця Лондону/Берліна. Життя королівської сім'ї. Відомі художники та письменники Великобританії / Німеччини. Система освіти Великобританії / Німеччини. Видатні постаті в історії країни. Різдваїні традиції. День Святого Валентина. Звичаї та традиції.

Тема 5. Англомовні країни/Німецькомовні країни.

Географічне положення США. Вашингтон – столиця США. Система освіти у США. Загальні відомості про Канаду. Особливості проживання в Австралії та Новій Зеландії./Географічне положення Австрії. Відень – столиця Австрії. Система освіти Австрії. Загальні відомості про Швейцарію. Особливості проживання в Ліхтенштейні та Люксембурзі.

Тема 6. Молодь і молодіжна культура.

Молодь і молодіжна культура. Життя і проблеми молоді. Молодіжний рух в Україні та світі. Життя молоді: проблеми, дозволя.

Тема 7. Україна у світі.

Міжнародне співробітництво. Міжнародні організації. Відносини України з англомовними/німецькомовними країнами. Навчатися за кордоном: за і проти.

Освітня сфера спілкування.

Тема 1. Студентське життя.

Освіта в Україні. Право на освіту. Освіта за кордоном. Міжнародні освітні програми.

Тема 2. Робота і професії.

Престижні професії в Україні та за кордоном. Вибір професії. Професійні якості та уміння. Моя професія. Цікаво чи престижно? Плани на майбутнє.

Граматика

Навчання граматики – один із важливих аспектів навчання мови, оскільки повноцінна комунікація неспроможна відбуватися за відсутності граматики. Тема з граматики присутня на кожному занятті іноземної мови. Граматичний матеріал організований функціонально, а саме: граматичні явища органічно поєднуються з лексичними, при навчанні правильній побудові та структурі речень береться до уваги також їх зміст та тематика, що близька здобувачам. Граматичні навички формуються як на рівні окремих структур, так і на рівні зв'язного діалогічного та монологічного мовлення. Це дозволяє тренувати граматичні структури не лише відокремлено, а в тематичному зв'язку. Програма охоплює граматичні явища, починаючи від найпростіших, які доцільно повторити та закріпити на рівні автоматизму.

Англійська мова.

Артикль. Вживання неозначеного артикля. Вживання означеного артикля. Вживання нульового артикля.

Займенник. Особові та присвійні займенники. Неозначені займенники. Вказівні займенники.

Загальні та спеціальні питання. Альтернативні та роз'єднувальні питання.

Іменник. Множина іменників.

Вживання прийменників місця та часу.

Суфікси прикметника. Ступені порівняння прикметників. Вживання вищого та найвищого ступенів порівняння прикметників.

Кількісні числівники. Час та дата. Порядкові числівники.

Теперішній неозначений час. Вживання та утворення дієприкметника I.

Теперішній тривалий час. Вживання теперішнього неозначеного та

теперішнього тривалого часів. Минулий неозначений час. Минулий тривалий час. Майбутній неозначений час та майбутній неозначений час у минулому. Майбутній тривалий час.

Модальні дієслова. Модальне дієслово *can*. Модальні дієслова *may, must*. Модальні дієслова *need, should, would*.

Дієприкметник II. Теперішній перфектний час. Вживання теперішнього перфектного та минулого неозначеного часів. Минулий перфектний час. Майбутній перфектний час. Теперішній перфектний тривалий час. Вживання перфектних часів.

Пасивний стан дієслів. Форми пасивного стану дієслів у простих часах. Форми пасивного стану дієслів у тривалих часах. Форми пасивного стану дієслів у перфектних часах.

Герундій. Форми герундія та їх вживання. Інфінітив як неособова форма дієслова. Вживання герундія та інфінітива. Об'єктний відмінок інфінітива. Називний відмінок інфінітива.

Conditional mood. Вживання Conditional mood. Узгодження часів. Пряма та непряма мова. Заміна загальних питань непрямою мовою. Заміна спеціальних питань непрямою мовою. Заміна прохань та наказів непрямою мовою.

Німецька мова

Артикль. Вживання неозначеного артикля. Вживання означеного артикля. Вживання нульового артикля.

Займенник. Особові та присвійні займенники. Неозначені займенники. Вказівні займенники.

Питальні речення. Типи питальних речень. Порядок слів у питальних реченнях з питальним словом та без нього.

Іменник. Множина іменників.

Вживання прийменників місця та часу.

Суфікси прикметника. Ступені порівняння прикметників. Вживання вищого та найвищого ступенів порівняння прикметників.

Кількісні числівники. Час та дата. Порядкові числівники.

Теперішній час. Вживання теперішнього часу. Минулий розповідний час. Минулий розмовний час. Давноминулий час. Майбутній час.

Модальні дієслова. Модальне дієслово *können*. Модальні дієслова *müssen, sollen*. Модальні дієслова *wollen, mögen, dürfen*.

Дієприкметник I. Дієприкметник II. Вживання дієприкметників.

Пасивний стан дієслів. Структура речення в пасивному стані.

Герундив. Вживання герундива. Інфінітив як неособова форма дієслова. Вживання інфінітива. Інфінітиву з і безу. Інфінітивні звороти.

Узгодження часів. Пряма та непряма мова. Заміна питань з питальним словом непрямою мовою. Заміна питань без питального слова непрямою мовою. Заміна прохань та наказів непрямою мовою.

Шляхи підвищення ефективності заняття іноземної мови

Стрімке входження України у світове співтовариство забезпечило величезний попит на знання іноземних мов. Тому освіта повинна виконувати соціальне замовлення, підготувати кожного випускника навчального закладу до самостійного дорослого життя, яке вимагає творчого ставлення до праці, високої комунікативності та знання іноземних мов, зокрема, найперше саме англійської як мови міжнародного спілкування. Наразі існують різноманітні шляхи, які потрібно вдало поєднувати з традиційними засобами, такими, як підручники, а також варто пам'ятати й про саму методику викладання англійської мови, яка цілком залежить від умінь та навичок викладача.

Для проведення заняття з іноземної мови пропонуємо такі рекомендації, впровадження яких сприятиме створенню мотиваційних моментів.

- Використовувати різноманітні форми й методи організації роботи, що враховують суб'єктивний досвід здобувачів щодо теми, яка розглядається.
- Створювати атмосферу зацікавленості кожного здобувача як у власній роботі, так і в роботі всього класного колективу.
- Стимулювати здобувачів до використання різноманітних способів виконання завдань на уроці без побоювання помилитися, одержати неправильну відповідь.
- Заохочувати прагнення здобувачів до самостійної роботи, аналізувати під час уроку різні способи виконання завдань, запропоновані здобувачами, відзначати та підтримувати всі прояви діяльності, що сприяють досягненню мети.
- Створювати педагогічну ситуацію спілкування, що дозволяє кожному здобувачеві, незалежно від ступеня його готовності до уроку, виявляти ініціативу, самостійність і винахідливість у способах роботи.
- Обговорювати зі здобувачами наприкінці заняття не лише те, «що ми дізналися» (що опанували), але й те, що сподобалось (не сподобалось) та чому; що хотілося б виконати ще раз, а що зробити по-іншому.

Коли йдеться про загальні тенденції в сучасній методиці, можна виділити основні: індивідуальний підхід до студентів (метод підлаштовується «під студента», а не навпаки, need analysis); більш активна роль студентів (studentcentered lessons); використання онлайн-ресурсів у навчанні (навчальні відеоролики, вебправи та тести, онлайн-платформи для навчання); часте застосування ігрових завдань (edutainment); глобалізація та можливість використовувати нетворкінг для практики усного та писемного мовлення

(соціальні мережі, платформи для спілкування, мовний обмін онлайн); впровадження творчих завдань із використанням технологій (вебколажі, проекти, вебквести, запис аудіо- та відеомонологів); вибір на користь автентичних матеріалів для обговорення, прочитання та перегляду.

Суть **інтерактивного навчання** полягає в тому, що навчальний процес відбувається тільки шляхом постійної, активної взаємодії усіх здобувачів. У сучасній дидактиці основними відмінностями інтерактивної освіти від традиційної визначають: відсутність присилування активізації пізнавальної діяльності здобувачів; достатньо швидке залучення їх до активної діяльності; самостійний (індивідуальний або груповий) пошук рішення проблеми на підвищеному рівні сил; створення емоційно-вольового фону для активної діяльності; безперервно діючі прямі та зворотні зв'язки між педагогом і здобувачем; зміна ролі вчителя на роль консультанта; суб'єкт-суб'єктні відношення між педагогом і здобувачем як прямо, так і опосередковано через малу групу, навчальний текст, комп'ютер; ефективність досягнення мети навчання та виховання тощо. Використовуючи інтерактивні технології та методи на уроках іноземної мови (**мозковий штурм, мікрофон, візуалізація, ментальні карти, хмаринка слів, інтерактивний плакат, сторітелінг, рольові та ділові ігри**), ми створюємо емоційно-вольовий фон для активної діяльності, безперервно діють прямі та зворотні зв'язки між педагогом і здобувачем, підлітки достатньо швидко залучаються до активної діяльності, змінюється роль вчителя на роль консультанта, а також ефективно досягається мета навчання та виховання.

Ефективними інтерактивними методиками є організація роботи в парах та організація роботи в малих групах.

Організація роботи в парах. Позитивним моментом у цій роботі є те, що всі здобувачі мають можливість висловлюватися, обмінюватися ідеями зі своїми партнерами і тільки потім оголосити їх усій аудиторії (ланцюжок, обговорення завдання в парі, аналіз письмової роботи партнера, інтерв'ю в напарника, удвох разом).

Організація роботи в малих групах. Така форма роботи на уроці є формою організації навчання в малих групах здобувачів, об'єднаних загальною метою, під безпосереднім керівництвом вчителя і в співпраці зі здобувачами. Групова діяльність активізує здобувачів, підвищує результативність навчання і виховання, сприяє вихованню гуманних стосунків між здобувачами, самостійності, умінню доводити та відстоювати свою точку зору, розвиває у здобувачів навички культури ведення діалогу.

Брейнстормінг (від англ. brainstorming) («мозкова атака» або «мозковий штурм») є ефективним методом генерування нових ідей або пошуку рішень для певної проблеми. Цей метод розвиває здатність здобувачів мислити критично й об'єктивно розглянути проблеми з різних боків. Оскільки не існує правильних і неправильних відповідей, підлітки можуть висловити свої

думки і не боятися зазнати невдачі. Застосовуючи вже наявні знання, здобувачі можуть сформувати зв'язок між темою, що обговорюється, та тим, що вони вчили раніше. Це також заохочує їх слухати й аналізувати ідеї однокласників, виховуючи в них повагу до думок інших.

Однією з ефективних інструментів є **тандем-технологія**, спрямована на вивчення іноземної мови шляхом комунікації з тандем-партнером, який є носієм цієї мови, й поглиблення знань про культуру країни цієї мови. Крім того, такий підхід до навчання дає змогу сформувати комунікативну компетентність. Це особливо важливо для тих, хто планує застосовувати отримані знання і навички в майбутньому.

Метод сценарію (storyline method). Даний метод заснований на поєднанні запланованих навчальних змістів – наприклад: Магазины-Товари-Продаж – з інтересами та ідеями здобувачів. Отримуючи «імпульси» від вчителя (так звані ключові питання), здобувачі роблять свій внесок в створення історії.

Метод навчання по станціях. Навчальна техніка, при якій студенти виконують роботу над навчальним матеріалом, який упорядкований у вигляді станцій (студенти отримують робочі плани з обов'язковими та вибірковими завданнями). При навчанні по станціям у учнів є можливість вибору стосовно розподілу часу, послідовності виконання завдань та соціальної форми, що використовується (індивідуальна робота, парна робота, групова робота).

Метод симуляції дає змогу здобувачам освіти пережити певну роль, яка може бути пов'язана з їхньою майбутньою професійною діяльністю, суспільним життям або навіть повсякденними ситуаціями. Роль викладача полягає в призначенні конкретних ролей здобувачам освіти (відповідно до симуляційної теми), уточненні потрібного лексичного матеріалу й наданні порад, які сприятимуть успішному виконанню завдання. Завдяки симуляціям здобувачі освіти розвивають стратегічне планування, навички командної роботи, переговорів і переконання ділових партнерів.

На сучасному етапі наукового розвитку методик викладання іноземних мов основним є **комунікативний метод**. Застосування комунікативного методу дає змогу здобувачам освіти розвивати комунікативну компетентність, тобто вміння використовувати мову в реальних ситуаціях. Здобувачі освіти вчаться правильно спілкуватися під час безпосереднього контакту. Отже, усі вправи й завдання повинні мати комунікативну спрямованість, ураховуючи дефіцит інформації, можливість вибору й отримання зворотного зв'язку (informationgap, choice, feedback). **Dogme style** – варіація комунікативного підходу до викладання мови. Він дозволяє максимально відійти від підручників та планів уроків та сфокусуватися на спілкуванні між студентом та вчителем. У цьому підході класу як такого не існує – є актуальні теми та живе спілкування, яке підштовхує студентів до використання певної лексики та граматики. У такому разі заняття

непередбачуване, і матеріал для навчання зазвичай спливає в процесі. Роль вчителя полягає в оптимізації процесу вивчення мови.

Task-based learning (навчання, що базується на завданнях) допомагає здобувачам вирішити такі комунікативні завдання: зробити замовлення в ресторані або пройти співбесіду на роботу тощо. Під час навчання використовуються автентичні матеріали та вправи, які студентами виконуються в реальному житті. Наприклад, вчитель представляє студенту мовну одиницю в тих формах, щоб студент запам'ятав її значення за допомогою тексту, гіпотетичної ситуації чи діалогу. Потім здобувачеві пропонується виконати практичні вправи для закріплення матеріалу. Наприкінці подається дається комунікативне завдання (наприклад, рольова гра), метою якого є навчити студентів генерувати вільне мовлення іноземною мовою.

Presentation – Practice - Production (Представлення - Практика-Продуктування). Цей підхід, як можна зрозуміти із назви, передбачає представлення нової лексики чи граматики (нових лексичних чи граматичних функцій), потім практика їх вживання у контрольованих умовах та останній етап – вільне використання вивченого (in freer or free conditions). У цьому методі, як і в деяких інших, граматичні та лексичні функції є найважливішою частиною мови. Типовими видами роботи є ситуативне використання вивченої лексики чи рольові ігри.

Лексичний метод (Lexical Approach). Цей метод акцентує увагу саме на лексиці, дещо чи зовсім випускаючи граматику з навчання. Увага учнівства концентрується на вивченні чанків та різних видів лексики загалом чи окремих усталених мовних зворотів. Під час використання такого методу викладач часто застосовує автентичні ресурси, а здобувачі працюють із текстами, виокремлюючи (виписуючи, підкреслюючи) окремі лексеми. Також наявна практика вивчених лексем у різних умовах: контрольованих, дещо вільних та вільних.

Метод функцій (Functional Approach). Тут виокремлюються саме функції – вони є головною складовою мови. Проте, важливими є як лексичні, так і граматичні функції. Зазвичай вивчення відбувається від найбільш вживаних до найменш вживаних лексем – також з огляду на специфічні комунікативні потреби учня/-иці. Процес навчання загалом схожий на PPP.

Граматико-перекладний підхід (Grammar-Translation Approach). У мові вбачаємо ряд граматичних правил/закономірностей, відповідно, мову вивчають через їх аналіз та застосування. Види роботи включають заучування лексем напам'ять, акцентування уваги на грамотності (пряма протилежність принципу “Fluency rather than accuracy” – тут скоріше “Nothing but accuracy”, а отримуємо “Everything but fluency”), переклад текстів чи окремих речень з L2 на L1 та навпаки.

TPR – Total Physical Response (Повне фізичне відтворення). Баланс між важливістю граматики та лексики збережений. Навчання відбувається через занурення в мову (“exposure”). Усвідомлення передує використанню мовних одиниць. Часто здобувачам потрібен період мовчання (“silent period”), тож немає сенсу примушувати до продукування мовлення. Відповідно до назви методу, мова найкраще вивчається, коли супроводжується рухами – виконанням дій фізично. Також навчання має відбуватися у ненапруженій атмосфері – цей метод використовується зазвичай із молодшими школярами.

Сугестивне відкриття (Guided discovery). Ключовий постулат такого методу – що здобувачі краще засвоюють матеріал, коли відкривають для себе щось нове (елементи мови) самостійно, а не коли матеріал викладений вчителем. Техніка, зокрема, може бути такою: викладач дає здобувачам приклад цільової мови (скажімо, текст із плюсквамперфектом або аудіозапис із повторюваними лексичними зворотами на позначення однієї функції), та просить учнівство знайти послідовність (закономірність) та сформулювати правило. Цей метод часто комбінують із PPP, TBL та методом функцій.

Content-based learning (навчання, що базується на змісті). Граматична, лексична та функціональна частини мови, а також вміння з використання є однаково важливими. Ключовим принципом є мотивація учнівства до навчання через використання матеріалів, зміст (тема) яких відповідає інтересам здобувачів та допомагає їм дізнатися щось нове. Цей метод використовують переважно у школах – іноземні підручники здебільшого побудовані саме на ньому.

CLIL Content and Language Integrated Learning (навчання мови через інтеграцію). Цей метод передбачає вивчення певного предмету іноземною мовою - увагу не акцентують ані на граматиці, ані на інших лінгвістичних частинах вивчення мови. Проте сам процес навчання певному предмету є інтегрованим в іноземну мову – відбувається, власне, іноземною мовою. Наприклад, навчання хімії англійською мовою. Види роботи у класі та супровідні методики зберігаються за першим предметом (дисципліна, яку вивчають іноземною мовою). Лінгвістичні засади такого методу лежать у принципі переймання мови (“acquisition”).

Однією із сучасних технологій викладання іноземних мов є **гейміфікація**, що означає використання ігрових елементів у неігрових процесах. Гейміфікація може замінити стандартні, завдання, які втомлюють, й урізноманітнити формат занять у традиційній формі навчання. Головна цінність гейміфікації полягає в тому, що вона створює змістовний навчальний досвід. Метою гри за такого формату навчання є створення системи, у якій гравці мають абстрактне завдання — подолати труднощі під час його виконання. Гра викликає позитивні емоції, оскільки здобувачі освіти дотримуються певних правил, отримують бали, бонуси й переходять на наступний рівень. Це відіграє важливу роль у всьому процесі гейміфікації.

Blended learning – змішана форма навчання, в якій поєднуються як викладання віч-на-віч (вчитель – студент/група), так і онлайн-навчання. Наприклад, проходження курсу онлайн та очні зустрічі з викладачем, який є куратором та відповідає на всілякі питання, пов'язані з курсом. Цей спосіб допомагає здійснювати навчання з будь-якої точки світу.

Embodied learning – ще один актуальний метод, в якому вивчення робиться фізичним процесом, а не лише ментальним. Наприклад, щоб вивчити дієслова події, ви можете запропонувати учням виконати ці події. Це актуально не тільки для молоді, але і для дорослих, оскільки створює міцніші асоціативні зв'язки та допомагає краще запам'ятовувати матеріал.

Inquiry based learning. Тут навчання зосереджене на студенті та його запитам. Якщо для студентів актуально вивчати англійську мову для подорожей, запропонуйте освоїти лексику на цю тему, змодельуйте ситуації, які найчастіше відбуваються в поїздках. У процесі навчання багато часу відводиться практиці, що дозволяє запам'ятовувати матеріал краще. Завдяки цим тенденціям процес викладання стає дедалі більш орієнтованим на реальні потреби студентів і дозволяє досягати результатів із задоволенням та максимальним комфортом для всіх учасників процесу.

У сучасній практиці навчання іноземним мовам широко використовується **метод проєктів**, який передбачає опору на творчість здобувачів, заохочення їх до дослідницької діяльності, дозволяє реально інтегрувати різні навчальні предмети, використовувати різні режими роботи, організовувати навчання в співпраці. Мета цього виду роботи – дати здобувачам можливість виконати незалежну роботу, побудовану на знанні мови та уміннях і навичках, здобутих упродовж певного періоду вивчення теми. Проєктні роботи ідеальні для різнорівневих груп, оскільки кожне завдання може бути виконане здобувачами, що мають різний рівень підготовки. Розвиток пізнавальних навичок здобувачів, умінь самостійно конструювати свої знання та орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення та формування навичок мислення високого рівня під час проєктної діяльності забезпечили велику популярність методу проєктів у викладанні іноземних мов.

Одним з ефективних напрямів у сфері навчання іноземних мов стає розробка системи навчання на базі **інформаційних технологій**. За допомогою поєднання звукових, графічних, анімаційних та текстових ефектів можливо досить вдало імітувати ефект занурення в активне мовне середовище, реалізуючи сучасні лінгвістичні технології, методичні та педагогічні технології. Крім того, при навчанні іноземній мові за такими програмами відпрацьовуються всі аспекти мови: фонетичний, граматичний, лексичний та комунікативний, що дозволяє більш якісно та швидко оволодівати мовним матеріалом, набувати мовленнєвих звичок та вмінь. Велику роль у цьому відіграють мультимедійні засоби, які дають можливість

постійно оновлювати навчальні матеріали і вдосконалювати системи роботи над ними. Інтенсивні мультимедійні програми для навчання іноземної мови необхідно розробляти відповідно до найновіших технологій обробки звуку, тексту і графіки.

Під час опитування на уроці (виставлення оцінок) доцільно аналізувати не лише правильність (неправильність) відповіді, але і її самостійність, оригінальність, бажання учня шукати та знаходити різноманітні способи виконання завдань.

Оголошуючи домашнє завдання, слід повідомляти не лише його зміст та обсяг, але й давати докладні рекомендації щодо раціональної організації навчальної роботи, яка забезпечить виконання домашнього завдання.

Здобувач на занятті повинен бути налаштований на ефективний процес пізнання, мати в ньому особисту зацікавленість, розуміти, що й навіщо він виконуватиме. Без виникнення цих мотивів навчання, без мотивації навчальної діяльності пізнання не може принести позитивний результат. Для досягнення необхідного результату можна використовувати різноманітні прийоми розвитку пізнавальних мотивів.

На мотивацію здобувачів впливають, зокрема, такі фактори:

- задля якої **практичної мети** здобувач вивчає мову (користування нею, професійне зростання (якщо йдеться про дорослих), гарні оцінки тощо);
- **відчуття, що вивчення мови вдається**, у разі успішності здобувача. Автономність здобувача, його чи її впевненість у собі та досягнення – частини цього відчуття. Якщо людині здається, що в неї щось гарно виходить – вона хоче продовжувати це робити;
- **бажання вільно спілкуватися** – з родичами з іншої країни, друзями, хлопцями/дівчатами, бізнес-партнерами тощо;
- **заохочення з боку інших людей**. Якщо людина живе у спільноті, де знання іноземної мови високо цінується, – вона розумітиме важливість її вивчення. Якщо ж навпаки – людина не буде бачити сенсу у вивченні і, відповідно, не матиме мотивації;
- **насолада від процесу навчання**. Таких осіб, певно, небагато, але вони є – ті, для кого навчання як процес пізнання нового є цікавим. Цікавим/ою може бути вчитель/-ка, що викладає предмет, підручник, в якому зібрані теми, важливі для здобувача – це все мотивує;
- **захоплення культурою народу**, мова якого вивчається. Наприклад, здобувач буде вмотивований/-ою вивчити англійську, якщо він чи вона збираються поїхати на навчання за кордон.

Під час вивчення нової складної лексики (загалом здобувачі рівня В1+/В2+) **варто приділяти увагу морфології**: розуміючи вживання певних афіксів на практиці (вправи на словотвір), здобувачі не тільки збагатять свій словниковий запас, а й не будуть лякатися, коли зіткнуться з незнайомим словом, основу якого вони знають, а інші частини – ні. Приклад з англійської

мови: *sure – unsure – assure – reassure – insure – insurance*. Проте тут слід звертати увагу учнівства на те, що *-ure* може бути суфіксом творення іменників – з *expose* утворилося *exposure*.

Також потрібно формувати абстрактне мислення здобувачів, адже просто через переклад морфем слів “*insure/insurance*” ніколи не зрозуміти, що це страхування.

Потрібно пам’ятати, що є фактори, на які викладачам важко вплинути та навпаки. Наприклад, важко вплинути на здобувачів, які хочуть постійно розмовляти – тож варто це використати в навчальному процесі. А от демотивованих здобувачів варто заохочувати похвалою – і на це вплинути легко.

Організація дистанційного навчання іноземних мов

Якість освіти на всіх рівнях залишається головним завданням освітньої галузі за будь-яких умов. Функціонування системи освіти під час надзвичайних ситуацій характеризується інтенсивним пошуком нових підходів до навчання, інноваційних форм організації освітнього процесу, ефективних педагогічних та інформаційних технологій.

Швидкий перехід до нових режимів роботи, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, психологічний та емоційний стани вчительства та учнівства стали викликами для освіти XXI сторіччя. Вагомим значення набуває питання створення безпечного та комфортного освітнього середовища для забезпечення якісного навчання, розвиток компетентностей і забезпечення підтримки, як здобувачів, так і викладачів.

Для занять в онлайн режимі характерні такі риси:

- можливість і викладачам, і здобувачам використовувати аудіо та відео інструменти, щоб бачити і чути один одного;
- функція «підняти руку» для звернення до викладача/ здобувача;
- функція «включити» або «виключити» мікрофон викладача / здобувача;
- функція «чат», де можна писати запитання або зауваження;
- функція «інтерактивна біла дошка»;
- функція «поділитися» екраном (слайдами, документами, тощо) вчителя або здобувачів;
- функція «створення виділених зон» для парної або групової роботи.

Попитом користуються добре відомі інструменти комунікації та зворотного зв’язку, які сприяють незалежному учінню. Ось неповний перелік безкоштовних програм.

- Платформи для віддаленого навчання: Zoom, Microsoft Teams, Google Meet: дозволяють проводити віртуальні заняття та комунікувати зі здобувачами в реальному часі. Наприклад ці платформи можна використовувати для демонстрації граматики правил, проводити

інтерактивні заняття, створювати презентації для пояснення складних граматичних завдань; створювати форуми для спілкування здобувачів між собою та з викладачем.

- Skype, FaceTime, ZOOM використовуються для індивідуальних або групових занять через відеозв'язок.

- Інтерактивні дошки, зокрема Google Jamboard, Microsoft Whiteboard, які дозволяють створювати інтерактивні презентації та вправи для занять.

- Системи управління навчанням (LMS). Moodle, Canvas, Google Classroom, які дозволяють організувати матеріали, домашні завдання та взаємодію здобувачів.

- Онлайн-ресурси для вивчення мов. Наприклад Duolingo, Babbel, Rosetta Stone та ін. сприяють самостійному вивченню мови за допомогою ігор та завдань.

- Сервіси Socrative, Quizizz, Prezi, Canva, Kahoot, Quizlet. Використання таких сервісів, дають змогу урізноманітнити заняття іноземної мови та покращити процес навчання. Quizlet зручно використовувати для створення словникових карток. Kahoot! забезпечує можливість організації

інтерактивних ігор-вікторин для закріплення знань.

- Padlet – інтерактивна дошка, на яку можна додавати фото, тексти, документи, аудіо/відео записи;

- Flipgrid – відео-зона, де можна розмішувати відео з завданнями для учнів, які в свою чергу можуть створити свої відео-матеріали;

- Actively Learn – можливість додавати запитання або нотатки до статті, або ділитися посиланнями на веб-сайт і читати коментарі учнів;

- Storybird – можливість створення зі здобувачами цікавих навчальних книг з ілюстраціями, які можна анонімно поширити.

Google Meet дозволяє встановити безпечний голосовий або відео зв'язок зі 100 особами. Google також має вбудовану платформу Google Classroom, якою можна скористатися як для синхронного, так і для асинхронного навчання. Справді, однією із найпопулярніших нині платформ для дистанційного навчання є Google Classroom/Google Клас. Google Клас уможливає викладачам швидко створювати, урізноманітнювати й упорядковувати завдання; встановлювати зворотний зв'язок; легко спілкуватися з усім класом та з кожним здобувачем окремо. Всі виконані завдання здобувачів автоматично зберігаються на Google Диску, що дозволяє за потреби неодноразово переглядати їх. У Google Класі можна працювати з Google Документами, Google Дискон, Gmail, YouTube, завантажувати аудіо та відео матеріали. Викладачі можуть робити оголошення, ставити запитання, коментувати роботу учнів у реальному часі, а також відслідковувати виконання завдань, перевіряти та оцінювати роботу. Здобувачі дізнаються,

яку роботу їм потрібно виконати, на сторінці завдань. Для здобувачів Google Клас веде облік виконаних та не виконаних завдань, а також оцінок та коментарів.

ZOOM платформа, з якою працюють наразі багато закладів в усьому світі. Однією з переваг ZOOM є те, що здобувачам не обов'язково створювати обліковий запис і публікувати власні контактні дані. Для приєднання достатньо натиснути на посилання і ввести пароль. ZOOM має функцію «сесійні зали», що дозволяє організувати парну та групову роботу.

Плануючи онлайн уроки, варто пам'ятати: «менше означає більше». Кожна активність онлайн, ймовірно, потребуватиме більше часу, ніж у звичайному класі. На початку і протягом кожного заняття можуть виникати невеликі проблеми з підключенням, звуком, камерою, онлайн інструментами. Заплануйте 2-3 хвилини на початку уроку для того, щоб переконатися, що всі підключилися, чувають і бачать. Передбачте певну кількість часу на непередбачувані ситуації, як-от: нестійкий інтернет зв'язок, «зависання» програми тощо.

Оскільки здобувачі звичні до роботи з підручниками, доречно використовувати їх і під час уроків онлайн. Хоча, очевидно, певні активності потребуватимуть значної адаптації. Наприклад, можливо, не доцільно пропонувати здобувачам просто читати підручник або слухати великі тексти під час уроку в ZOOM. Натомість, варто застосувати елементи «**перевернутого класу**» і попросити здобувачів прочитати або прослухати текст до уроку, а час на уроці витратити на обговорення та виконання різноманітних завдань.

Опрацювання граматики та лексики можна здійснювати за допомогою підручників, дошки або PowerPoint. Багато викладачів також діляться документами Google або файлами Microsoft OneNote, з якими здобувачі працюють спільно. Маючи посилання, та використовуючи спільний доступ до екрану, здобувачі можуть бачити доробки один одного. А також можуть писати у зошитах і демонструвати роботу через камеру. Викладачі також можуть використовувати традиційні засоби навчання, як-от картки, показуючи їх на камеру.

Здійснення зворотного зв'язку, зокрема, отримання відповідей, відгуків, коментарів, може виявитися найскладнішим. Деякі платформи мають функції, які можуть стати у пригоді. Функція «Піднести руку» допомагає з'ясувати, хто із здобувачів готовий відповідати. Вони можуть писати на дошці або анотувати слайд. Відповідати можна і в чаті. Щоб уникати ситуацій, коли один здобувач розмовляє упродовж тривалого часу, необхідно, насамперед, узгодити певні правила/протоколи спілкування онлайн.

Функція «Сесійні зали» дозволяє об'єднати здобувачів у пари або групи та здійснювати моніторинг виконання завдання кожною окремою парою або групою.

Розпочинаючи онлайн навчання, не залучайте здобувачів одразу до виконання складних проєктів. Спочатку переконайтеся, що вони вміють користуватися онлайн інструментами. Сплануйте декілька простих активностей, які мають на меті познайомитися із роботою платформи.

Наприклад:

- Дошка оголошень для спілкування. Дайте здобувачам завдання з читання «упорядкувати інструкції» щодо публікацій на дошці оголошень, а потім попросіть їх розмістити свої відповіді на дошці.
- «Сесійні зали». Попросіть здобувачів зайти у свою групу і разом із партнерами відповісти на короткий опитувальник «Знайомство» або «Зустріч після довгої перерви».
- Електронна пошта для спілкування. Почніть із короткого представлення або обговорення того, чим ви займалися від моменту останньої зустрічі дотепер. Переконайтеся, що здобувачі знають про функцію «Відповісти всім».
- Функція «Піднести руку». Проведіть швидку розминку «Піднесіть руку, якщо" Наприклад, «Піднесіть руку, якщо вам подобається кава», «Піднесіть руку, якщо ви встали до 7 ранку».

Ці завдання мають чіткі мовні цілі, тому здобувачі все ще вмотивовані виконувати їх. Однак, їх справжній намір – це допомогти здобувачам призвичаїтися до роботи на онлайн платформі. Якщо з самого початку не переконатися в тому, що здобувачі опанували онлайн інструменти, це може зашкодити подальшому навчанню, відволікаючи на технічні питання.

Однією з особливостей онлайн навчання є те, що багато хто почуває себе впевненіше, висловлюючись онлайн. Ті, хто, зазвичай, соромиться виступати навіть перед невеликою групою очно, може викласти повідомлення у соцмережі для всього світу. Але це можна легко зруйнувати, якщо не бути обережним із зворотним зв'язком. адже без взаємодії віч-на-віч, без захоплюючого виразу обличчя, зауваги можуть сприйматися як різка критика. Тож, будьте гуманними:

- поєднуйте загальну та особисту похвалу; навіть коротке миттєве повідомлення, на кшталт «Молодці! Справилися із ..." може сприяти підвищенню впевненості;
- уникайте негайних виправлень публічно, це можна зробити у приватних повідомленнях;
- захоплюйте взаємодію на дошці оголошень, ставлячи завдання, які потребують публікацій на дошці та відгуків на них;
- узгодьте зі здобувачами етикет щодо спілкування і співпраці онлайн, особливо щодо взаємооцінювання та взаємооцінювання.

Необхідність надання чітких інструкцій може здаватися очевидною, але оскільки здійснювати моніторинг роботи здобувачів під час онлайн уроків набагато складніше, чіткі інструкції стають ще важливішими. Інструкуйте не поспішаючи; переконайтеся, що всі зрозуміли завдання. Обговоріть з

здобувачами намір активності; за можливості продемонструйте, що треба зробити/наведіть приклад; надавайте інструкції покроково, за можливості з візуальною підтримкою; обов'язково перевірте, як здобувачі зрозуміли інструкції. Все це дозволить уникнути втрати мотивації, яка може виникати від того, що здобувачі відчувають, що вони витратили час, роблячи щось не так.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Здійснення контролю забезпечує своєчасне корегування навчального процесу з метою приведення його до рівня, заданого програмою й стандартом, що окреслюють очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності здобувачів.

Зміст навчання іноземної мови охоплює такі види мовленнєвої діяльності: рецептивні, продуктивні та інтеракційні. Для участі в них необхідні такі уміння: сприймання на слух; зорове сприймання; усне та писемне продукування; усна, писемна та онлайн взаємодія. Для виявлення рівня володіння кожним умінням розроблені відповідні критерії.

Мовленнєві уміння є основою для реалізації системи контролю над ходом і якістю засвоєння здобувачами змісту навчання іноземної мови.

Здобувачі з самого початку навчання повинні знати, яких результатів їм потрібно досягти, і що від них очікують. У цьому полягає й певний стимул до підвищення якості власних знань і умінь.

Основними видами оцінювання з іноземної мови є поточне, тематичне, семестрове.

Основною ланкою в системі контролю є поточний контроль, що проводиться систематично з метою встановлення правильності розуміння навчального матеріалу й рівнів його опанування та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання.

Основна функція поточного контролю – навчальна. Запитання, завдання, тести спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою групи.

Часто здобувачам потрібно проводити дослідницьку діяльність та залучати онлайн ресурси. Такі завдання, зазвичай, найбільш наближені до використання іноземної мови у життєвих ситуаціях, наприклад, академічне письмо вимагає від учня вміння знайти та опрацювати інформацію, оформити посилання на відповідні використані джерела.

Проектні завдання: можуть втілюватись у різних форматах, таких як презентації, створення листівок, постерів, та інше. Під час такого оцінювання

визначається не тільки рівень володіння мовою, а і навички 21 століття, такі як співпраця, комунікація, креативність.

Спостереження: створення ситуації, в яких викладач має можливість спостерігати за невимушеним використанням здобувачами мови, наприклад, групова або проєктна робота.

Швидкі тести: автоматизовані тести (на різноманітних ресурсах та вебсайтах), або короткі тести на пройденій матеріал спонукають взаємодію зі здобувачами й надає можливість продемонструвати набуті знання.

Опитування: самоаналіз здобувача надає можливість не тільки розвивати навички 21 століття, такі як критичний аналіз, але і створює простір для оцінювання та взаємодії з викладачем або/та здобувачами, надає здобувачам відчуття відповідальності за своє навчання. Може бути у форматі опитувальника чи списку ствержень типу “я можу” зі шкалою оцінювання.

Мікротексти: короткі письмові завдання, такі як, завершити речення, написати визначення, створити список, навіть використання чату для обговорення теми, дає змогу здобувачам продукувати письмову взаємодію на основі якої можна проаналізувати досягнення у сфері письма.

Тематичне оцінювання проводиться на основі поточного оцінювання. Окремого оцінювання для виставлення тематичних оцінок не передбачено. Під час виставлення тематичного балу результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

Важливою ланкою в системі контролю є семестровий контроль, що проводиться періодично з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів семестру й підтвердження результатів поточних балів, отриманих здобувачами раніше. Семестровий контроль проводиться двічі на рік.

Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості, що дозволяє реалізувати диференційований підхід до навчання. Семестровий контроль виставляється на основі тематичних балів та оцінок за чотири види мовленнєвої діяльності: контроль аудіювання, контроль читання, контроль говоріння, контроль письма.

Література

Нормативні документи

1. Державний стандарт базової та повної загальної середньої освіти, затверджений Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року № 1392
2. Закон № 2745-VIII від 06.06.2019 Про фахову передвищу освіту.
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році. Іноземні мови. Додаток до листа МОН від 30.08.2024 1.1/15776-24.
4. Навчальна програма з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10-11 класи (№1407 від 19.09.2017).
5. Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня, затверджена наказом МОН від 20.04.2018 № 407 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 № 1493).
6. Типова освітня програма профільної середньої освіти закладів освіти, що здійснюють підготовку молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти (№570 від 01.06.2018).

Підручники

Англійська мова

1. Бех П.О., Биркун Л. В. Англійська мова. Самовчитель: навч. посібн. Затв. МО України. Київ: Либідь, 1993.
2. Буренко В. М. Англійська мова (10-й рік навчання, рівень стандарту) [Електронний ресурс]: підручн. для 10 кл. ЗЗСО. Рек МОН України. Харків : Ранок, 2018.
3. Буренко В. Англійська мова (11-й рік навчання, рівень стандарту) [Електронний ресурс]: підручн. для 11 кл. ЗЗСО. Рек МОН України. Харків : Ранок, 2019.
4. Верба Л. Г., Верба Г. В. Граматика сучасної англійської мови. Довідник: Мова англ., укр. Київ, ТОВ "ВП Логос-М", 2023. 352 с.
5. Карпюк О. Англійська мова (10 рік навчання. Рівень стандарту)) [Електронний ресурс]: підручн. для 10 кл. ЗЗСО. Рек МОН України. Тернопіль: Астон, 2018.
6. Карпюк О. Англійська мова (11 рік навчання. Рівень стандарту)) [Електронний ресурс]: підручн. для 11 кл. ЗЗСО. Рек МОН України. Тернопіль: Астон, 2019.
7. Мансі Є.О. English: Фонетика, граматики, тексти, діалоги, розмовні теми. Підручник для студ. немовних факультетів ВНЗ. Затверджено МОНУ. К.: Академія, 2004.
8. Мисик Л. та ін. Англійська мова. Комунікативний аспект.: Підручн.

для студ. вищих навч. закл. Затвердж. МОН України. Львів: Світ, 2007

9. Нерсисян М. А., Піроженко А. О. Англійська мова (10 рік навчання. Рівень стандарту) [Електронний ресурс]: підручн. Для 10 кл. ЗЗСО. Рек. МОН України. Київ, Ірпінь: ТОВ «Перун», 2018.

10. Нерсисян М. А., Піроженко А. О. Англійська мова (11 рік навчання. Рівень стандарту) [Електронний ресурс]: підручн. Для 11 кл. ЗЗСО. Рек. МОН України. Київ, Ірпінь: ТОВ «Перун», 2019.

Німецька мова

1.Бассай Н.П Німецька мова: підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч.закл.(9-й рік навчання, академ.(рівень). Київ: Освіта, 2010.- 304 ст.

2.Бачкіс С.В. 450 тем та розмовних ситуацій з німецької мови з перекладом. Харків: Веста, 2002.

3. Кудіна О.Ф Українсько-німецько розмовник. Київ: Освіта, 1994-224 с.

4.Постнікова О.М Німецька мова: розмовні теми(лексика, тексти, діалоги, вправи). Київ: А.С.К, 2000.-400 с.

5.Драб Н.Л. Практична граматики німецької мови: посібник для студентів вищих навчальних закладів та учнів та учнів старших класів спеціалізованих шкіл. Вінниця: Нова Книга, 2004-398 с.

6.Євгененко Д.А. Практична граматики німецької мови: навчальний посібник для студентів та учнів. Комунікативні вправи і завдання. Вінниця: Нова Книга, 2004.-398с.

7.Євгененко Д.А. Лінгокраїнознавство німецькомовних країн : посібник для студентів ВЗО та серед. навч. зак. з поглибленим вивченням нім.мови/ Д.А Євгененко та ін.- Вінниця: Нова Книга, 2008-416 с.

8.Кудіна О.Ф. Німецька мова для початківців: підручник для студентів вищих навчальних закладів/О.Ф Кудіна та ін.- Винниця:Нова Книга,2008-517с.

9. Кудіна О.Ф Українсько-німецько розмовник/ О.Ф Кудіна: Київ: Освіта, 1994-224 с.

10.Постнікова О.М Німецька мова: розмовні теми(лексика, тексти, діалоги, вправи)/ О.М Постнікова.-Київ: А.С.К, 2000.-400 с.

11.EichheimH.MitErfolgzumZertifikat:_Tesztheft/H.Eichheim.Berlin:_KlettEdition_Deutsch,1999.

12.MateckiU.DreimalDeutsch: навчальний посібник/ U.Matecki.-Київ: Методика Паблішинг, 2014.

13.Perman M. EM. Deutsch alsFremdsprache für die Mittelstufe/_M.Perman.-IzmaningHueber Verlag,1997.- 239с.

14.Koitehan U. Aspekte B1. Kursbuch/ U/ Koitehamu.a.-Berlin und München: Langenscheidt, 207-327 с.

15. FandrychChristian. Sageundschriebe: посібник для вивчення лексики німецької мови/ ChristianFandrych.- Київ: Методика 2000-2010.

16.Reiman M.Grundstufen. Gramatik/M/Reiman.-Ismaning:Hueber Verlag 2006.239с.

17.Schuman Johannes Leichte Tests.Deutsch als Fremdsprache. JohannesSchuman .Ismaning Huber Verlag, 2001-148 с.

Безкоштовні онлайн-ресурси для організації дистанційного навчання Англійська мова. Британська Рада: Навчання різних вікових груп: практичні ресурси, плани уроків тощо <https://www.teachingenglish.org.uk/resources>

Низка різноманітних коротких курсів для вчителів на FutureLearn <https://www.teachingenglish.org.uk/training>

Тематичний блог для вчителів: дистанційне навчання

<https://tinyurl.com/y8lesqzd>

Путівник із дистанційного навчання <https://tinyurl.com/ydgtesy0>

Публікація «Інновації в освіті: дистанційне навчання

<https://tinyurl.com/y8kqp5qz>

Навчальний відео-серіал Word on the street (рівні B1, B2)

<https://tinyurl.com/yc44nndh>

Аудіо-серіал Big City Small World (рівень B1) <https://tinyurl.com/rlgq7j2>

Колекція ресурсів для розвитку мовленнєвих умінь

<https://learnenglish.britishcouncil.org/skills>

Грамаітичний практикум <https://learnenglish.britishcouncil.org/grammar>

Лексичний практикум

<https://learnenglish.britishcouncil.org/vocabulary>

Express Publishing Матеріали для сприймання на слух (рівні A2 – B1), плани уроків, формувальне оцінювання <https://foliobooks.com.ua/ua-teachers-room>

Безкоштовні ресурси для вчителів від видавництва: робочі аркуші, картки, аудіо-аписи, портфоліо та багато іншого <https://tinyurl.com/y9dk9nca>

Дистанційне навчання – підготовка до складання Кембриджських іспитів:

Objective <https://bit.ly/2Y2gDRv> Compact <https://bit.ly/2RVJ1AA> Complete

<https://bit.ly/2Vs2QBN> Fun Skills (Starters) <https://tinyurl.com/y9jhesw9>

Fun Skills (Movers) <https://tinyurl.com/ydyx6o8c>

Fun Skills (Flyers) <https://tinyurl.com/y83s43rn>

Безкоштовний інтерактивний додаток, аудіо, додаткові ресурси, підручники, книги для вчителя та інше до курсу Quick Minds for Ukraine підручники, книги для вчителя та інше до курсу Quick Minds for Ukraine <https://tinyurl.com/y77lj6me>

Методичні поради, посилання на платформи для організації дистанційного навчання та інше: Quizlet <https://tinyurl.com/y8yl7oel>

Kahoot <https://tinyurl.com/y9x5n54z>

Blackboard <https://tinyurl.com/yd5n42a7>

Використання візуальних елементів <https://tinyurl.com/y8gkyof9>

Вчительські спільноти, вебінари, підписка на професійні розсилки, домашнє читання тощо <https://tinyurl.com/y9lcqxuu>
Оцінювання: активності, які допомагають учням продемонструвати те, що вони знають <https://tinyurl.com/y7fnqnek>
Адаптивне тестування у вивченні англійської мови <https://tinyurl.com/y7vn7g66>
Оцінювання глобальних умінь <https://tinyurl.com/y74fcmzz>
Створення тестів для підлітків <https://tinyurl.com/y98koce9>
Серія вебінарів для вчителів на тему оцінювання <https://tinyurl.com/y8tejpna>
Pearson - DINTERNAL EDUCATION Освітній сайт «Пірсон» Україна <https://www.pearson.eu/cee/ukraine/homepage/>
Дистанційне учіння та навчання <https://tinyurl.com/ya5e77wl>
Вебінари та відео тренінги для вчителів англійської мови <https://tinyurl.com/y9u6avfr>
Ресурси для вчителів <https://tinyurl.com/yaz5mcch>
Ресурси для учнів <https://tinyurl.com/y79lec3u>
Освітній проект: уроки наживо <https://tinyurl.com/y9cvmmxx>
MACMILLAN EDUCATION Середня та старша школа <https://macmillanukraine.com/distance-learning/>
Відеоінструкції стосовно роботи з онлайн-ресурсами <https://www.youtube.com/channel/UCy6NceQPLfFGjKuq6l8l-3w/playlists>
Вебінари з експертами по дистанційному навчанню <https://www.macmillanenglish.com/tr/distance-teaching-and-learning-hub/knowhow/webinars>

Німецька мова для учнів. Дитячий Університет для дітей віком від 8 до 12 років, де вони мають можливість навчатися за трьома напрямками: людина, природа, техніка, а також вивчати німецьку мову <https://tinyurl.com/y7p7w6sn>
Онлайн-університет JuniorUni для учнів від 12 до 14 років <https://tinyurl.com/yamzdemt>
Безкоштовна комп'ютерна гра для учнів віком від 8 до 12 років, яка мотивує їх до вивчення іноземних мов, водночас, допомагає оцінити навчальні досягнення учнів <https://tinyurl.com/ycfap3vw>
Місто слів. Навчальний додаток для опанування лексики рівня A1/A2 <https://tinyurl.com/h2tcz7w>
10 навчальних розділів для опрацювання лексики таграматичних структур на повсякденні теми <https://tinyurl.com/y9ne2nkk>
Казки з усього світу <https://tinyurl.com/y78hfalz>
Для вчителів Безкоштовні вебінари для вчителів німецької мови від Goethe-Institut <https://tinyurl.com/y8lbfjg6> <https://tinyurl.com/ychn9gns>

Матеріали для навчання, цікаві ідеї для занять, актуальні теми з методики та дидактики німецької мови <https://tinyurl.com/yba2l3c5>

Онлайн платформа Goethe-Institut «Німецька в початковій школі»: добірка матеріалів, які можна використовувати, щоб зробити уроки веселими та різноманітними <https://tinyurl.com/y9srcdx7>

Проект «Lautstark»: різноманітні дидактичні матеріали до теми «Популярна музика із Німеччини» <https://tinyurl.com/ycmrcrfd>

Художні фільми або відеоролики для мотивації учнів у процесі навчання <https://tinyurl.com/y7laq7l4>

Дидактичні матеріали з літератури <https://tinyurl.com/yc4993cf>